

γράμπανο τό, ἀμάρτ. γράβανο Μύκ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *grappo* = βότρυς σταφυλῆς.

Μικρὰ σταφυλὴ ἀπομένουσα ἐπὶ τοῦ κλήματος μετὰ τὸν τρυγητόν: Ἐποτρυνήσαμε πιά, ποῦ καὶ ποῦ νὰ βρῆς κἀνένα γράβανο. Συνών. διγόνι, κουδούνι, τσάμπανο, τσαμπίδα.

γραμπέλο τό, ἐνιαχ. γραβέλο Πελοπν. (Ἀναβρυτ.) γραμπέλου Στερελλ. (Γαλαξ. Λεπεν.) γραβέλος ὁ, Λευκ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *garbello* = κόσκιον, κρησάρα.

1) Μέγα κόσκιον διὰ τοῦ ὁποῖου ἀποχωρίζουν τοὺς κόκκους τοῦ σίτου ἀπὸ τοὺς ἐναπομείναντας στάχους Λευκ. Στερελλ. (Λεπεν.) 2) Πῖλος, καπέλον Στερελλ. (Γαλαξ.) 3) Μεταφ., τὸ κάλλαιον τῶν πτηνῶν Πελοπν. (Ἀναβρυτ.) Συνών. κρέστα, λειρί, τσουτσοῦλα, χαρ-χάλι.

γραμπι τό, Ἡπ. (Πάργ.) γραβι Ἑρεικ. Κέρκ. Παξ. γραμπιό Ἡπ. (Πάργ.) γραβίο Κέρκ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *grampa* = ὄνυξ. Πβ. καὶ G. Meyer, Neugr. Stud. 4, 6.

1) Ὄνυξ ἀνθρώπων καὶ πτηνῶν Κέρκ. 2) Μεταφ., ἄγκιστρον προσαρμοζόμενον εἰς ράβδον καὶ χρησιμοποιούμενον ὑπὸ τῶν ἀλιέων διὰ τὴν ἀνέλκυσιν τῶν μεγάλων ἰχθύων, οἱ ὁποῖοι ἀλιεύονται μὲ παραγάδι, εἰς τὴν λέμβον Ἑρεικ. Ἡπ. (Πάργ.) Κέρκ. Παξ.: Πισσμένος ὁ δρόγγος ἔς τὸ παραγάδι σκορτσάρε πολὺ ἐπικίνδυνα, γιατί ἔχει τρομερὴ δύναμη καὶ πρέπει ὁ ψαρᾶς νὰ ἔχη μεγάλη πόχα ἢ γερό γραμπιό γιὰ νὰ τὸν φέρῃ μέσα Πάργ.

γράνα ἡ, (Ι) πολλαχ. δράνα Πελοπν. — Λεξ. Αἰν.

Ἐκ τοῦ Σλαβ. *grana* = βαθεῖα αὐλάξ.

1) Βαθεῖα αὐλάξ ὀρυσσομένη συνήθως πρὸς ὀροθέτησιν ἢ περιφραξίν ἀγροῦ ἢ πρὸς ἀποστράγγισιν ὑδάτων πολλαχ.: Ἀνοίγω - βγάνω - κάνω γράνα πολλαχ. Ἀσηκῶνω γράνα Ζάκ. Κάνει γράνες ἔς τὸ χτήμα Κεφαλλ. Ἀνοίξε γράνες ἔς τὸ χωράφι σου, γιατί κρατάει νερό Πελοπν. (Γαργαλ.) Πρέπει νὰ βγάλῃς τίς γράνες, νὰ στραγγίξουνε τὰ νερά Πελοπν. (Ὀλυμπ.) Ἡ γράνα ἐχώθηκε ἀπὸ τὴ βροχή, θέλει πάστρεμα Πελοπν. (Βυτίν.) Ἐκαμε μιὰ μεγάλη γράνα κ' ἐκήρυξεν ὅτι ὅπως εἶναι ἄξιος νὰ τὴν πηδήσῃ μὲ τ' ἄτι του καβάλλα, ἐκεῖνος θὰ τὴν πάρῃ τὴ γυναῖκα Πελοπν. (Λάστ.) Ἐκεῖ ἔφτιασαν γράνες καὶ ταμπούρια Κολοκοτρ., Ἀπομν., 71. Πηδῶντας σὰν ἀγριόγαττος τίς γράνες καὶ τὰ χαντάκια πὺ βρισκόντουσαν μπροστά του Α. Καρκαβίτσ., Ν. Ἑστ. 19(1935), 84 || Φρ. Ἐγινι γράνα (λασπώθηκαν τὰ ἐνδύματά του) Στερελλ. (Φθιώτ.) Συνών. ἀποσκαφή 3, γρανί 1, κουφούσι, σαϊτάρι, σούδα, χαντάκι. 2) Λάκκος φυσικὸς ἢ τεχνητὸς εἰς πέτραν ἢ εἰς βράχον ὅπου συνάγεται ὕδωρ Πελοπν. (Λιγούρ.) Συνών. ἀρός 1, λάρνακας, λαρνάκι, σπλιθάρι. β) Μικρὰ ὀπή Πελοπν. (Βαμβάκ.) 3) Ἀκαλλιέργητος λωρὶς γῆς μεταξὺ ἀγρῶν ἢ σταφιδαμπέλων ὀρίζουσα τὰ ὅρια τούτων ἢ χρησιμεύουσα διὰ τὴν δι' αὐτῆς διάβασιν Πελοπν. (Ἀχαΐα Γαργαλ. Ἡλ. Καλάβρυτ. Κλουτσίνοχ.) Στερελλ. (Ἰπάτ. Φθιώτ. Φωκ.): Νὰ πηγαίνῃς τὴ γράνα - γράνα γιὰ νὰ μὴ λασπωθῇς Ἡλ. Συνών. μονοπάτι, στρατόνι, χώρισμα. 4) Κατὰ συνεκδ., ὕψωμα γραμμωτόν, φέρον χρωματιστὰς ραβδώσεις Λεξ. Αἰν. β) Εἶδος γυναικεῖου φορέματος πιθαν. ἐξ ὕψωματος φέροντος χρωματιστὰς ραβδώσεις Λεξ. Αἰν.

Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Γράνα καὶ ὡς τοπων. Νίσυρ. Πελοπν. (Ἀρκαδ. Γορτυν. Δούκ. Μαντίν. Μεσσην. Πυλ. Τριφυλ.)

γράνα ἡ, (ΙΙ) Ἀθῆν. Θήρ. Κυκλ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *grano* = κόκκος σίτου. Ἡ μεταβολὴ τῆς καταλ. κατὰ τὸ στάλα.

Σταγὼν, θρόμβος, μικρὰ ποσότης ὑγροῦ Θήρ. Κυκλ.: Δὸς μου μιὰ γράνα νερό, γιατί ἐκακάρωσα ἀπὸ τὴ δίψα μου Θήρ. Συνών. γουλιά, νυχιά, στάλα, σταλιά, στάξη, σταξιά, ὕγρα, ὕγρη.

γρανάδι τό, ἀμάρτ. γρανάδ' Λέσβ. γαανάδ' Σαμοθρ. γρανάδ' Ἰμβρ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γράνα (Ι). Διὰ τὸν τύπ. γαανάδ' βλ. Ν. Ἀνδριώτ., De quelques faits phonétiques du dialecte moderne de Samothrace, Ἀρχ. Θρακικ. Θησ. 6(1939|40), 161 - 162.

Ἀμυχή, ξέσχιμα ἐνθ' ἄν.: Παλιόστ' ἄλλους ἤβγαλέν τα γρανάδ' τ' ἀθρουπιού τὰ τσιρβούλια (τὸ παλιόσκυλλο ἐξέσχισε τὰ ὑποδήματα τοῦ ἀνθρώπου) Λέσβ. Μι τζουγάαν' σι ἢ γάττα κι μ' ἔκανι γαανάδ' (μοῦ ἐξέσχισε τὴν ἐπιδερμίδα) Σαμοθρ.

γρاناδιάζω ἀμάρτ. γααναδιάζω Σαμοθρ. γααναδιάζω Ἰμβρ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γρανάδι.

Προξενῶ ἀμυχάς, ξεσχίζω ἐνθ' ἄν.: Μι τζουγάαν' σι ἢ γάττα κι μὲ γαανάδιασ' τὰ μούτ'να (μὲ γρατσούνισε ἢ γάττα καὶ μοῦ ἐξέσχισε τὸ πρόσωπον) Σαμοθρ.

γρاناζάκι τό, πολλαχ..

Ἰποκορ. τοῦ οὗς. γρανάξι.

Μικρὸς ὀδοντωτὸς τροχὸς πολλαχ.

γρανάξι τό, κοιν. γρανάξ' πολλαχ. βορ. ἰδιωμ. γρανάξι Σύμ. γρενάξι Ἀθῆν. γρενάξιν Κύπρ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *ingranaggio* = συμπλοκὴ ὀδοντοφόρων τροχῶν μηχανῆς, συγγόμεφωσις ὀδόντων τροχοῦ.

Ὀδοντωτὸς τροχὸς κοιν.: Τὸ γρανάξι εἶναι ἴσο καὶ κοινὸ καὶ ἔχει δόντια ξύλινα ἢ μαντεμένια Ναύστ. Πιάνει τὸ δόντι τοῦ γρاناζιού αὐτόθ. β) Τὸ ξύλινον πρότυπον ὀδοντωτοῦ τροχοῦ Ναύστ.

γρاناζογωνιά ἡ, Ἀθῆν.

Ἐκ τῶν οὗς. γρανάξι καὶ γωνιά.

Ἐργαλεῖον διὰ τὴν κατασκευὴν ξυλίνων ὀδοντωτῶν τροχῶν, οἵτινες χρησιμοποιοῦνται ὡς πρότυπα εἰς τὰ χυτήρια διὰ τὴν κατασκευὴν μεταλλικῶν τοιούτων.

γρاناζοκόφτης ὁ, Ναύστ.

Ἐκ τῶν οὗς. γρανάξι καὶ κόφτης.

Ἐργαλεῖον διὰ τοῦ ὁποῖου κατασκευάζονται οἱ ὀδόντες τῶν ὀδοντωτῶν τροχῶν.

γραναζωτός ἐπίθ. Ναύστ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γρανάξι.

Ὁ ἔχων γρاناζία, ὀδόντας, ὁ ὀδοντωτός, κυρίως εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν φανοποιῶν: Γραναζωτὴ λίμα.

